

HC 7A, 14-10-2019, Rechtsgeschiedenis

Hervormingen in het Engelse recht

In de negentiende eeuw vonden er grootschalige hervormingen plaats in het Engelse recht. Dit kwam mede door een boek genaamd *Bleak House*, dat rond 1850 door Charles Dickens werd gepubliceerd. Dit boek gaat over een rechtszaak over een erfenis. De zaak duurt echter zo lang dat al het vermogen in de zaak is opgegaan tegen de tijd dat er een uitspraak wordt gedaan. Dickens heeft op deze manier een groot probleem aan de kaak gesteld, namelijk dat procederen in de Court of Equity erg lang duurde, dit kwam onder ander door een groot aantal verdragingsmogelijkheden.

Ook voor de publicatie van het boek van Dickens waren er al discussies over het rechtssysteem. Deze discussies gingen met name over de vraag of er een codificatie gemaakt moest worden. Jeremy Bentham, die de term 'codificatie' heeft bedacht, was hier een voorstander van. Onder andere de eerste *Common Law*-hoogleraar, William Blackstone, vond dit niet nodig. Uiteindelijk is de discussie door Blackstone gewonnen.

Een van de grootste aanleidingen tot codificeren in een land is de invloed van een revolutie. Met name de Franse revolutie speelde hier een grote rol in, ook in andere landen. In Engeland was echter al aan het begin van de Franse revolutie een boek uitgebracht door Edmund Burke, getiteld *Reflections on the Revolution in France*. Hierin voorspelde Burke dat de revolutie alleen tot terreur zou leiden, waardoor de Engelsen vastbesloten waren om niet het voorbeeld van de Fransen te volgen. Mede door dit boek van Burke, die zelf ook tegen een codificatie was, is er geen Engelse codificatie gekomen.

Wel is er in de negentiende eeuw besloten om het Engelse procesrecht te hervormen. Naast de problemen die speelden door de tijdsduur, waren er ook veel zaken die niet konden worden opgelost omdat ze bij de verkeerde rechtbank lagen. De verschillende *Courts* waren dus niet altijd handig, en er is bij deze hervorming dan ook een centrale rechtbank ontstaan.

De High Court

In de *Judicature Acts* uit 1876 is besloten dat alle rechtszaken naar dezelfde rechtbank kunnen gaan. Deze heet de *High Court* en er wordt zowel op basis van *Common Law* als *equity* geoordeeld. In hoger beroep kunnen zaken vanaf nu bij de *Court of Appeal*. Binnen deze instanties zijn verschillende afdelingen. De zaken werden dus wel verdeeld over verschillende gebieden, maar er kon niet meer worden gezegd dat men bij de verkeerde rechtbank had geprocedeerd.

Opvallend is dat er ook bepaalde afdelingen waren bij de *High Court*, bijvoorbeeld de familierechtelijke afdeling, waar *Civil Law* voor de rechtspraak werd gebruikt. Hierbij kan worden gedacht aan het Romeinse recht, wat opvalt gezien dit recht nauwelijks invloed heeft gehad op het Engelse recht. Het is echter dus wel op bepaalde gebieden gebruikt.

De hoogste rechtsinstantie in Engeland is de *Supreme Court of the United Kingdom*, die niet slecht van Engeland, maar van alle landen uit Groot-Brittannië is. Tot 2009 was dit een taak van het *House of Lords*, wat kan worden gezien als de Engelse versie van de Eerste Kamer. Dit bracht het *House* echter in een vreemde positie wat betreft de machtscheiding en in 2009 is dan ook de naam gewijzigd. Wel spreken er nog steeds dezelfde rechters recht bij de *Supreme Court*.

Wetgeving en Common Law

Hoewel er bij Engels recht tot nu toe vooral over *Common Law* is gesproken, hadden de Engelsen ook een parlement dat voor wetgeving zorgde. Deze wetten worden ook wel *Statutes* genoemd. Er ontstonden door de combinatie van rechtersrecht en wetgeving van het parlement vele vragen over de verhouding tussen de twee. Een van deze vragen wordt behandeld in de *Dr Bonham's Case* uit 1610. Hierbij ging het specifiek om de kwestie of wetgeving van het parlement aan de *Common Law* mocht worden getoetst. Uit de zaak vloeide de conclusie voort dat een *statute*, op het moment dat deze tegen het gezonde verstand in ging of onmogelijk uit te voeren was, aan de *Common Law* kon worden getoetst en zo nietig kon worden verklaard. Zo ingrijpend is er lang niet met de bepaling omgegaan, maar sinds 2009 heeft de *Supreme Court* een aantal keer volgens het vonnis van deze zaak gewerkt.

Ook voor rechters speelde de vraag welk recht zij moesten gebruiken. De meesten wilden graag van de *Common Law* gebruik maken. Deze was immers vaak deels door de rechter zelf ontwikkeld en liet veel ruimte voor interpretatie vrij. Ook was het zo dat er volgens de *Common Law*, wanneer er geen bestaande regel was over een kwestie, door de rechter zelf een oplossing bedacht mocht worden. De wetgeving van het parlement liet dit niet toe. Wetten werden dan ook zeer strikt geïnterpreteerd, dikwijls slechts grammaticaal uitgelegd, en de conclusie van de rechter luidde dan vaak dat er geen *statute* van toepassing was en gebruikte zijn eigen *Common Law*. De wetgever is als reactie hierop heel uitgebreid wetten gaan formuleren. Zij gebruikten geen algemene begrippen meer, maar voegden lijsten aan hun *statutes* toe met alle synoniemen en vergelijkbare woorden die in een wet voor kwamen, om zo compleet mogelijk te zijn.

Het precedentenstelsel

Engeland heeft het lange tijd ontkent, maar in feite is het zo dat de rechters in Engeland het recht scheppen. Er werd in dit land vaak gezegd dat rechters slechts het recht vonden en gebruikten, maar nooit zelf creëerden. Ook wetten die nog niet leken te bestaan totdat een rechter ze noemde, waren al wel bestaand, maar nooit goed onder woorden gebracht. De rechter had ze goed verwoord en zo dus gevonden, aldus de Engelsen.

In Engeland is een duidelijk **precedentenstelsel** aanwezig. De rechters baseren zich bij hun uitspraken op uitspraken die zij eerder hebben gedaan. Wel is er lange tijd de vraag geweest hoeveel uitspraken op een beginsel moeten zijn gebaseerd, voordat dit beginsel als gewoonterechtsregel kan worden beschouwd. Dit wordt ook wel *stare decisis* genoemd, ofwel 'staan bij de beslissing'.

In de negentiende eeuw ontstond er een *stare decisis* waarbij de rechter zich na slechts een uitspraak al aan een beginsel moet houden. Dit zorgde voor rechtszekerheid in het *Common Law*-systeem. Voor de Engelse rechters betekende dit echter dat zij veel minder vrijheid hadden bij het doen van uitspraken omdat zij dus aan alle vorige uitspraken waren gebonden. Zij zochten dan ook naar manieren om van de precedenten af te komen.

Door middel van wat zij *The beautiful art of distinguishing* noemden, konden de rechters een onderscheid in de precedenten maken. Elk precedent bestond uit een *ratio decidendi* en een *obiter dicta*, oftewel een redengevend deel van een beslissing en een overweging ten overvloede. Deze laatste was voor de uitspraak overbodig en was dus niet van belang voor het precedentenstelsel. Slechts aan de *ratio decidendi* moest men zich dus houden, wat de rechters wat meer vrijheid gaf.

HC 7B, 16-10-2019, Rechtsgeschiedenis

Het Congres van Wenen

In 1815 kwamen een aantal Europese landen, waaronder de Nederlanden, Oostenrijk, Pruisen en het Verenigd Koninkrijk bijeen nadat zij Napoleon hadden verslagen. Deze bijeenkomst wordt ook wel het **Congres van Wenen** genoemd. Bij dit congres werd de Europese landkaart opnieuw getekend. Gebieden werden verdeeld en een aantal mogelijkheden die de macht over een land waren kwijtgeraakt, werden in hun ambt hersteld. Er werden geen nieuwe Europese instanties gemaakt. Volgens sommigen, waaronder Claude Henri, zouden er wel bepaalde Europese instellingen moeten zijn. Hij zag dit voor zich als een soort Europese regering die oorlog zou kunnen voorkomen. Enkel verdragen sluiten met elkaar was hier volgens hem niet voldoende voor. Meer dan een eeuw later zijn deze Europese instellingen ontstaan.

Frankrijk en Duitsland

Een groot probleem bij Europese samenwerking was de steeds terugkerende ruzie tussen Frankrijk en Duitsland. Deze twee landen hebben regelmatig tegenover elkaar gestaan en hadden weinig vertrouwen in elkaar. Dit blijkt uit de problemen waar men na de Tweede Wereldoorlog tegenaan liep.

Na WOII is Pruisen verdwenen. De geallieerden zaten toen met de kwestie wat ze met dit gebied moesten doen. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk waren beiden van mening dat er een Duitse regering moest komen, Rusland was hierop tegen. Frankrijk had angst voor een volgende oorlog en heeft besloten om pas een nieuwe regering goed te keuren, wanneer er geen oorlogsdreiging was. Daarnaast mocht Duitsland ook geen industriegebied hebben om het maken van wapens en andere zaken te vermoeilijken. Het Ruhrgebied is toen onder de Ruhrautoriteit gekomen en Saarland kreeg protectie van Frankrijk. De twee grootste industriële gebieden waren zo beschermd en Frankrijk was gerustgesteld.

In 1949 werd het bestuur van Duitsland overgedragen aan de Duitsers. Rusland was het hier niet mee eens, waardoor de scheiding tussen Oost- en West-Duitsland is ontstaan. Het Westen werd onder andere gesteund door het Marshallplan en is al snel begonnen aan een wederopbouw. Het Oosten stond echter onder Russisch bewind en de situatie was daar veel minder aangenaam, wat ervoor zorgde dat veel inwoners naar het Westen trokken.

Europese samenwerking

In de jaren 50 is het idee ontstaan om een Europees leger op te richten, de zogeheten **Europese Defensiegemeenschap**. Een van de redenen hiervoor was dat men Duitsland geen leger wilde geven uit angst voor een volgende oorlog, en op deze manier kon het land toch beschermd blijven. Ook Duitsland zou namelijk lid van de gemeenschap worden.

Van deze gemeenschap is uiteindelijk niets gekomen. Onder andere Frankrijk was van mening dat Europese samenwerking op dat moment voldoende was en dat men niet een stap verder hoefde te gaan. Ook de Fransen Jean Monnet en Robert Schumann vonden de samenwerking voldoende en stelden hier een plan voor op dat in 1952 in werking trad. Door samen te werken op gebied van de productie van kolen en staal, zou het voor individuele landen onmogelijk worden om in het geheim

wapens en dergelijke zaken te maken. Uit deze plannen is de **Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal**, EGKS, ontstaan.

Enkele jaren later volgden er meer Europese instellingen. In 1957 zijn in Rome de **Europese Economische gemeenschap**, EEG, en de **Europese Gemeenschap voor Atoomenergie**, Euratom, ontstaan. In 1965 werden een aantal al bestaande organen samengevoegd en in 1992 in het **Verdrag van Maastricht** is de **Europese Unie** opgericht. Hierbij werden ook plannen voor een gemeenschappelijke munt, de euro, gemaakt. Dit ontstond puur omdat het in economisch opzicht makkelijk zou zijn. Er werd steeds meer samengewerkt in Europa en een gemeenschappelijke munt zou dit bevorderen en vereenvoudigen. Er waren dus weinig historische aanleidingen voor de invoering van de euro.

Uniformiteit van Europees recht

De hoogste gerechtelijke instelling van de EU is het **Hof van Justitie van de Europese Unie** in Luxemburg. Hier worden uitspraken gedaan die voor alle landen in de EU van belang zijn. Zij gaan namelijk over rechtsregels die in EU-verdragen zijn vastgelegd. Men vroeg zich dan ook af hoe ervoor kan worden gezorgd dat deze jurisprudentie in alle EU-landen werd toegepast, aangezien er geen Europees recht is, maar dit per lidstaat verschilt.

Het antwoord is te vinden in twee artikelen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, waarin staat vastgelegd dat de rechtspraak in de lidstaten doorwerkt. Ook maken deze artikelen een prejudiciële beslissing mogelijk bij het Hof. Dit houdt in dat het Hof, als rechtscheppend orgaan, uitleg over de wet kan geven.

Opvallend aan dit verdrag is dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de interpretatie en toepassing van de wet. Het eerste wordt door het Hof gedaan. Een lidstaat is zelfs verplicht om bij het Hof om interpretatie te vragen en mag dit niet zomaar zelf doen. Wel mag een lidstaat vervolgens het recht toepassen. Dit is een gekunsteld verschil: bij elke toepassing wordt automatisch ook geïnterpreteerd. Zelfs wanneer het overduidelijk is dat een bepaalde rechtsregel gebruikt moet worden, is er interpretatie aan te pas gekomen. De regel moet namelijk wel zo worden geïnterpreteerd dat hij echt van toepassing is. Woorden op zichzelf zijn nooit duidelijk.

Europees Wetboek

Al langere tijd is in academische kringen de kwestie van een mogelijk Europees Wetboek populair. Er is zelfs al een eerste versie voor een privaatrechtelijk wetboek gemaakt, de ***Draft Common Frame of Reference***. Ook door leden van de Europese Commissie is er wel nagedacht over een Europees Wetboek. Uiteindelijk kan zij echter niet zoiets invoeren, evenmin de academici die de *Draft* gemaakt hebben. Voor een codificatie is namelijk een vereiste dat deze door een autoriteit met het beoogde gezag wordt gemaakt, en noch de EC, noch de academici zijn dat. Alle lidstaten moeten zelf instemmen met een Europees Wetboek om er een codificatie van te maken. Het zal dus een product van de politieke wil moeten zijn, en gezien het aantal lidstaten en de politieke verdeeldheid onderling, zal het voor een Europese codificatie nu nog te vroeg zijn.